

Asia: VN/30163/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston kulttuuripoliittiseksi selonteoksi

Visio

Kannatatteko kulttuuripoliittisen selonteon visiota?

Kyllä / En. Jos ette, kuvaillkaa mahdolliset muutostarpeet.

Kyllä

Mahdolliset muutostarpeet.

-

Tavoitteet

Kannatatteko kulttuuripoliittisen selonteon neljää tavoitetta?

Kyllä, tavoitteet vastaavat omaa näkemystäni

Jos vastasitte en, kuvaillkaa tiiviisti mahdolliset muutostarpeet.

-

Toimenpide-ehdotukset

Tässä on lueteltu yhdeksän toimenpidekokonaisuutta. Mitkä raportin toimenpide-ehdotuksista ovat mielestänne kaikkein tärkeimmät ja kiireellisimmät toteuttaa? Valitse ensin yksi (1) haluamasi toimenpidekokonaisuus ja kirjoita sen jälkeen haluamasi toimenpide-ehdotukset alla olevaan tilaan kaikki peräkkäin. Valitse yhteensä enintään viisi (5).

Kulttuurin perusta tulevaisuuskestäväksi [Mainittujen tavoitteiden saavuttamiseksi on syytä panostaa kansalaisten valmiuksien lisäksi myös siihen, että kotimainen kulttuuri näkyy ja kuuluu muuttuvassa mediaympäristössä. Digitaalisten alustojen avulla voidaan parantaa taiteen ja kulttuurin saavutettavuutta mm. käyttäjän erilaisten tarpeiden perusteella räätälöitävissä olevin palveluin sekä tarjota taide- ja kulttuurisisällöt yhä osuvammin oikeille ihmisille. Myös pienille kohderyhmille suunnatut sisällöt löytävät helpommin oikean yleisönsä.]

Oma roolinne tulevassa toimeenpanossa

Millaisena näette oman tai edustamanne tahon roolin kulttuuripoliittisenselonteon toimeenpanossa?

YLE ON KULTTUURILAITOS, JOKA HUOLEHTII SAAVUTETTAVUUDESTA JA OSALLISUUDESTA

Yleisradion rooli kulttuurin luojana, taltioijana, levittäjänä ja osallistajana on suomalaisessa yhteiskunnassa keskeinen läpi selontekoluonnoksessa kuvatun kulttuurin arvoketjun. Yle on myös keskeinen yhteistyökumppani monelle kulttuuritoimijalle. Ylellä on kulttuuritarjonnan järjestämisessä keskeinen kansalaisia tasa-arvoistava rooli, joka ei tule markkinaehtoisesti täytetyksi. Ylen tehtävä tukee siten selontekoluonnoksessa esitettyä tavoitetta kulttuurista jokaisenoikeutena.

Yle on koko kansan kulttuurilaitos, jolle on laissa säädetty tehtävä tuottaa, luoda, kehittää ja säilyttää kotimaista kulttuuria, taidetta ja virikkeellistä viihdettä sekä tukea suomalaisen kulttuuriperinnön vaalimista. Ylen julkisen palvelun tulee lain mukaan tukea kansanvaltaa ja jokaisen osallistumismahdollisuuksia. Ylen kulttuuritehtävään kuuluu kaikkien väestöryhmien palveleminen esimerkiksi maksukykyyn, asuinpaikkaan tai toimintarajoitteisiin katsomatta sisältöjen saavutettavuudesta ja monipuolisuudesta huolehtien.

LUOTETTAVUUS JA UUDISTUMISKYKY MUUTTUVASSA MEDIAYMPÄRISTÖSSÄ

Selonteossa mainitaan panostukset medialukutaidon ja digitaalisen informaatiolukutaidon ylläpitämiseen mediaympäristön muutosten, tekoälyn lisääntyvän käytön ja turvallisuusympäristön muutosten myötä. Koko väestön saavutettavissa olevan julkisen mediapalvelun merkitys tässä työssä on ilmeinen. Yle pyrkii palvelemaan eri ikäistä ja eri tavoin mediaa käyttävää suomalaista yleisöä kattavasti erilaisin palveluin tukien kunkin valmiuksia toimia kehittyvässä mediaympäristössä. Esimerkiksi kulttuurisisältöjä kehitetään myös lasten ja nuorten tarpeista käsin ja Ylen oppimisen palveluita kansalaisten yleissivistyksen ja tasavertaisten oppimismahdollisuuksien ylläpitämiseksi.

KOTIMAISEN LUOVAN ALAN KASVU

Selontekoluonnoksessa tunnistetaan kulttuuri- ja luovien alojen merkitys kansantaloudelle sekä alan kasvupotentiaali, jonka tukeminen edellyttää julkisen sektorin toimenpiteitä ja rahoitusta. Ylen merkitys kotimaisen luovan alan ekosysteemissä on kiistaton. Omien in-house-tuotantojensa lisäksi Yle tukee luovan alan elinvoimaa ostamalla sisältöjä ja niihin liittyviä palveluita vuosittain noin 100 miljoonalla eurolla (kotimaiset esitysoikeudet, musiikin esityskorvaukset, tekijänoikeuskorvaukset, ohjelmatoiminnan muut palvelut). Lisäksi Yle pystyy julkisesti rahoitettuna mediayhtiönä kehittämään sisältöjä ja formaatteja, jotka eivät välttämättä ole välittömästi kaupallisille mediayhtiöille kiinnostavia, mutta voivat sellaisiksi kehittyä. Tästä esimerkkinä Yle Areena kotimaisen suoratoistomarkkinan avaajana sekä Ylen kehittämät, kaupallisille medioille ja ulkomaille siirtyneet ohjelmaformatit.

Kansainvälisen kasvun näkökulmasta huomionarvoista on, että Yle tekee esimerkiksi draaman rahoittamisessa yhteistyötä Euroopan muiden yleisradioyhtiöiden kanssa. Ohjelmavaihdon turvin Yle pystyy paitsi jakamaan kustannuksia myös tarjoamaan suomalaiselle yleisölle ulkomaista laatudraamaa ja jakamaan kotimaisia sisältöjä ulkomaisille yleisöille. Osana Yleä toimiva Radion sinfoniaorkesteri RSO taas tarjoaa kotimaisille säveltäjille ja muusikoille ponnahduslaudan kansainväliselle uralle.

YLEN ARKISTO SÄILYTTÄÄ KULTTUURIA TULEVILLE SUKUPOLVILLE

Selontekoluonnoksessa korostuu näkemys kulttuurista välineenä ymmärtää menneisyyttä, nykyisyyttä ja tulevaisuutta. Digitaalisesti säilötyn ajankuvan ja kulttuurituotteiden ympärille

tarvitaan vuorovaikutusta ja kohtaamisia, jotta ne olisivat aidosti merkityksellistä kulttuuriperintöä. Ylen Elävä arkisto tarjoaa klassikot ja ajankuvan menneiltä vuosilta digitaalisesti kaikkien käyttöön. Ylen arkisto on Suomen laajin ja sisällöltään ainutlaatuinen audiovisuaalinen arkisto, joka säilyttää suomalaista kulttuuria tuleville sukupolville.

HENKINEN KRIISINKESTÄVYYS

Selontekoluonnoksessa tuodaan esiin myös kulttuurin merkitys henkiselle kriisinkestävyydelle turvallisuusympäristön muuttuessa. Ylelle on julkisen palvelun mediana annettu erityinen velvoite varautua poikkeusoloihin, joten Ylen laaja-alainen varautumistoiminta mediapalveluiden saatavuuden varmistamiseksi kaikissa oloissa on kansan kriisinkestävyyden kannalta keskeistä. Koronapandemian aikana Ylessä koettiin käytännössä, miten tärkeää oli tukea kansan kriisinsietokykyä paitsi ajantasalla pitävin uutisin myös kulttuuri- ja viihdesisällöin yhteisöllisyyttä tukien. Yhä monimuotoisemmaksi muuttuva Suomi tarvitsee kulttuuria, joka tukee yhteisöllisyyttä. Tarve erilaisten ajatusten ja elämäntapojen näkyväksi tekemiselle tulee yhä suuremmaksi ja julkisen palvelun mediana Ylellä on tässä keskeinen rooli.

Edellä kerrottu huomioden Yleisradio toivoo selonteon jatkovalmistelussa huomioitavan seuraavat näkökulmat.

1. Selonteossa on perustellusti tuotu esiin kulttuurin tekijöiden ja rahoittajien, arkistojen, kirjastojen, ym. rooli kulttuuritoimijoina. Niiden rinnalla selonteossa olisi kuitenkin syytä mainita myös Yleisradion merkitys kaikille yhtäläisin ehdoin saavutettavissa olevan kulttuurin varmistajana. Ylen kulttuuritehtävälle on olemassa laaja yhteiskunnallinen tuki. Yhdessä omistetun julkisen palvelun median merkitys kotimaisen kulttuurin elinvoiman kannalta korostuu, kun myös suomalaisten mediaympäristö muuttuu yhä kansainvälisemmäksi, digitaalisemmaksi ja pirstaleisemmaksi.
2. Mikäli selonteon päämäärien tukemiseksi perustetaan toimielimiä tai työryhmiä Yle on valmis osallistumaan niihin.

Tiivistelmä näkemyksistänne

Tähän voitte kirjoittaa mahdolliset muut kulttuuripoliittista selontekoa koskevat huomionne.

Yleisradio kiittää mahdollisuudesta lausua selontekoluonnoksesta ja toteaa luonnoksen sisältävän useita hyviä huomioita kulttuurin ja luovan alan merkityksestä ja potentiaalista suomalaisessa yhteiskunnassa.

Yleisradio pitää onnistuneena sitä, että luonnoksessa kulttuuri nähdään itseisarvona ja jokaisenoikeutena, joka kuuluu kaikille henkilökohtaisista ominaisuuksista, kuten taloudellisista resursseista, riippumatta.

Luonnoksessa tunnustetaan ansiokkaasti myös kulttuurin merkitys identiteetin rakentamiselle ja henkiselle kriisinkestävyydelle, joiden merkitys on viime vuosina entisestään korostunut.

Itseisarvon lisäksi luonnoksessa tunnustetaan kulttuuri- ja luovien alojen merkitys kansantaloudelle sekä alan kasvupotentiaali, jonka tukeminen edellyttää julkisen sektorin toimenpiteitä ja rahoitusta. Luonnoksessa erikseen todetaan, että kulttuuri- ja luovien alojen potentiaalia vauhdittaa kestävä kasvua ja kilpailukykyä ei Suomessa ole toistaiseksi hyödynnetty riittävästi.

Yleisradio toivoo selonteon jatkovalmistelussa huomioitavan seuraavat näkökulmat.

1. Selonteossa tulisi huomioida voimakkaammin se, miten kulttuuripolitiikalla tulisi vastata teknologisen kehityksen ja kansainvälistyvän digitaalisen mediaympäristön luomiin haasteisiin kotimaisen kulttuurin ja luovan alan elinvoimaisuudelle.

Kotimainen kulttuuri ja kotimaiset kielet eivät elä omillaan digitaalisessa ja kansainvälisessä mediamaisemassa. Kansainvälisten mediajättien aseman vahvistuminen suomalaisten arjessa on omiaan lisäämään riskiä siihen, että kotimaiset digitaaliset kulttuurituotteet eivät löydä yleisöjään.

Siksi selonteossa tulisi huomioida painokkaasti se, että kotimaisilla kulttuurituotteilla tulee olla riittävän vahvat edellytykset kilpailla suomalaisesta yleisöstä digitaalisessa ympäristössä kansainvälisten sisältöjen kanssa. Tässä yhteydessä voi viitata käytettävissä olevana resurssina Yleisradioon, jonka lakisääteinen tehtävä on tuottaa, luoda, kehittää ja säilyttää kotimaista kulttuuria ja jonka palvelut tavoittavat kansan kattavasti (Yle tavoittaa 94 % suomalaisista viikon aikana / KMK-tutkimus syksy 2023, Norstat).

2. Selonteossa tulisi huomioida epävarma maailmantilanne ja tulevaisuudennäkymät vahvistamalla kulttuuri- ja luovan alan kriisinkestävyyttä. Vakauden luomisessa markkina-alueen olennaista, että kulttuuri- ja luovaa alaa työllistää ja kulttuurisisältöjä tilaa markkinaehtoisten toimijoiden lisäksi myös julkiset toimijat.

3. Selonteossa tulisi huomioida vahvemmin tekoälyn kaltaisen uuden teknologian kehittämisen luomat mahdollisuudet kulttuuri- ja luovan alan toimijoille.

Tuuri Johanna
Yleisradio